

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

4. prosinca 2018. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Jednako postupanje pri zapošljavanju – Direktiva 2000/78/EZ – Zabrana diskriminacije na temelju dobi – Zapošljavanje policijskih službenika – Nacionalno tijelo uspostavljeno zakonom s ciljem osiguravanja primjene prava Unije u određenom području – Ovlast neprimjene nacionalnog zakonodavstva koje nije u skladu s pravom Unije – Nadređenost prava Unije”

U predmetu C-378/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Supreme Court (Vrhovni sud, Irska), odlukom od 16. lipnja 2017., koju je Sud zaprimio 22. lipnja 2017., u postupku

Minister for Justice and Equality,

Commissioner of An Garda Síochána

protiv

Workplace Relations Commission,

uz sudjelovanje:

Ronalda Boylea i dr.,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, R. Silva de Lapuerta (izvjestiteljica), potpredsjednica, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, T. von Danwitz, C. Toader i F. Biltgen, predsjednici vijeća, E. Levits, L. Bay Larsen, M. Safjan, C. G. Fernlund, C. Vajda i S. Rodin, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Wahl,

tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 5. lipnja 2018.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Minister for Justice and Equality, Commissioner of An Garda Síochána i Irsku, M. Browne, L. Williams i T. Joyce, u svojstvu agenata, uz asistenciju A. Kerra, *BL*, i B. Murraya, *SC*,

* Jezik postupka: engleski

- za Workplace Relations Commission, G. Gilmore, *BL*, i C. Power, *SC*, koje je opunomoćio S. Larkin, *solicitor*,
 - za Ronalda Boylea i dr., D. Fennelly, *BL*, kojeg je opunomoćio M. Mullan, *solicitor*,
 - za češku vladu, M. Smolek, J. Vlácil i J. Pavliš, u svojstvu agenata,
 - za Europsku komisiju, H. Krämer i L. Flynn, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 11. rujna 2018.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na pitanje mora li nacionalno tijelo uspostavljeno zakonom s ciljem osiguravanja primjene prava Unije u određenom području imati ovlast neprimjene pravila nacionalnog prava koje se protivi pravu Unije.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Minister for Justice and Equality (Ministarstvo pravosuđa i jednakosti, Irska, u daljnjem tekstu: Ministarstvo) i Commissioner of An Garda Síochána (ravatelj državne policije, Irska), s jedne strane, i Equality Tribunal (Sud za jednakost, Irska), čije je dužnosti 2015. preuzeo Workplace Relations Commission (Komisija za radne odnose, Irska), s druge strane, u vezi s nadležnošću potonjeg za donošenje odluke o neprimjeni odredaba nacionalnog prava koje se protive pravu Unije.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 U skladu s člankom 1. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL 2000., L 303, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 69.):

„Svrha ove Direktive je utvrditi opći okvir za borbu protiv diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolnog opredjeljenja u vezi sa zapošljavanjem i obavljanjem zanimanja, kako bi se u državama članicama ostvarila primjena načela jednakog postupanja.”

- 4 Člankom 3. stavkom 1. točkom (a) te direktive, naslovljenim „Područje primjene”, propisano je:

„U granicama nadležnosti prenesenih na [Uniju], ova se Direktiva primjenjuje na sve osobe, bilo u javnom ili privatnom sektoru, uključujući javna tijela, u odnosu na:

- (a) uvjete za pristup zapošljavanju, samozapošljavanju ili uvjete za obavljanje zanimanja, uključujući mjerila odabira i uvjete za primanje u radni odnos, bez obzira na to o kojoj se vrsti djelatnosti radi te na svim profesionalnim razinama, uključujući napredovanje;

[...]”

- 5 Člankom 9. stavkom 1. te direktive, koji je dio njezina Poglavlja II. naslovljenog „Pravni lijekovi i provedba”, propisano je:

„Države članice osiguravaju da su svim osobama koje smatraju da im je učinjena nepravda, zbog toga što nije bilo primijenjeno načelo jednakog postupanja, čak i kad je odnos u kojem je navodno došlo do diskriminacije prestao, dostupni sudski i/ili upravni postupci te, ako se smatraju primjerenima, postupci mirenja, radi provođenja obveza iz ove Direktive.”

Irsko pravo

- 6 Člankom 34. Bunreacht na hÉireann (irski Ustav) predviđeno je:

„1. Sudbena vlast obavlja se u sudovima osnovanima u skladu sa zakonom, a obavljaju je suci imenovani u skladu s Ustavom.

2. Sudovi su sljedeći:

- i. prvostupanjski sudovi;
- ii. Žalbeni sud, i
- iii. Vrhovni sud.

3. 1 Prvostupanjski sudovi uključuju Visoki sud, koji ima neograničenu prvostupanjsku nadležnost i ovlast odlučivanja o svim pravnim ili činjeničnim područjima ili pitanjima građanskopravne ili kaznenopravne prirode.

2. Osim ako je ovim člankom drukčije predviđeno, Visoki sud je nadležan i za pitanje valjanosti bilo kojeg zakona u odnosu na odredbe Ustava te se takvo pitanje ne može istaknuti (zahtjevom, razlogom ili na drugi način) ni pred jednim drugim sudom osnovanim na temelju ovog ili drugog članka Ustava osim pred Visokim sudom, Žalbenim sudom ili Vrhovnim sudom.”

- 7 U skladu s člankom 37. stavkom 1. irskog Ustava:

„Nijednom odredbom Ustava ne isključuje se to da sve osobe ili tijela koja su za to zakonom ovlaštena izvršavaju funkcije i ograničene ovlasti sudske prirode u područjima različitim od kaznenopravnih područja, čak i ako ta osoba ili to tijelo nije sudac imenovan ili sud osnovan u skladu s Ustavom.”

- 8 Nacionalne mjere kojima se Direktiva 2000/78 prenosi u području zapošljavanja nalaze se u Employment Equality Acts 1998 to 2015 (zakoni o jednakosti pri zapošljavanju iz 1998. – 2015., u daljnjem tekstu: zakoni o jednakosti), čijim je člankom 77. stavkom 1. predviđeno:

„Osoba koja tvrdi [...] da je bila žrtva diskriminacije [...] povredom [zakona o jednakosti] može se obratiti glavnom direktoru Komisije za radne odnose sa zahtjevom za popravlanje nanesene štete. [...]”

- 9 Člankom 82. zakona o jednakosti utvrđene su različite korektivne mjere koje može odrediti glavni direktor Komisije za radne odnose. Kao prvo, on može naložiti isplatu naknade štete u vidu isplate neisplaćenog dodatnog iznosa plaće (u slučaju povrede obveze isplate jednake plaće) za razdoblje zaposlenja koje je započelo najviše tri godine prije datuma obraćanja Komisiji, u smislu članka 77. stavka 1. tih zakona povodom kojeg je donesena odluka glavnog direktora, kao drugo, naložiti isplatu jednake plaće od tog datuma, kao treće, naložiti naknadu za učinke diskriminatorne ili viktimizirajuće radnje koja se dogodila najviše šest godina prije datuma obraćanja Komisiji u smislu članka 77. tih

zakona, kao četvrto, naložiti jednako postupanje u svim relevantnim područjima u predmetu, kao peto, naložiti jednoj ili više osoba navedenih u odluci da poduzmu njome određene mjere ili, kao šesto, naložiti vraćanje na posao ili ponovno zapošljavanje, uz naknadu štete ili bez nje.

- 10 Člankom 5. stavkom 1. točkom (c) Garda Síochána (Admissions and Appointments) Regulations 1988 (Uredba iz 1988. o državnoj policiji (zapošljavanje i raspoređivanje)), kako je izmijenjena s Garda Síochána (Admissions and Appointments) (Amendment) Regulations 2004 (Uredba iz 2004. o državnoj policiji (zapošljavanje i raspoređivanje)), kako je izmijenjena, u daljnjem tekstu: Uredba o zapošljavanju i raspoređivanju) propisano je:

„Ako ovom uredbom nije drukčije određeno, ravnatelj može osobu primiti na osposobljavanje samo

[...]

- (c) ako je utvrdio da osoba prvog dana mjeseca u kojem je oglas za radno mjesto o kojem je riječ prvi put objavljen u nacionalnim tiskanim medijima ima najmanje 18, a najviše 35 godina;

[...]”

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 11 Ronald Boyle i dvije druge osobe (u daljnjem tekstu: R. Boyle i dr.) isključeni su iz postupka zapošljavanja novih službenika u An Garda Síochána (državna policija, Irska) zbog toga što su prekoračili najvišu dopuštenu dob za zapošljavanje predviđene Uredbom o zapošljavanju i raspoređivanju.
- 12 Nakon te odluke R. Boyle i dr. podnijeli su pravno sredstvo Equality Tribunalu (Sud za jednakost).
- 13 R. Boyle i dr. tvrdili su da je određivanje najveće dopuštene dobi za zapošljavanje u službi državne policije diskriminacija zabranjena kako Direktivom 2000/78 tako i odredbama irskog prava kojima se prenosi ta direktiva.
- 14 Ministarstvo je istaknulo da Equality Tribunal (Sud za jednakost) nije nadležan zbog toga što je mjera kojom se uvodi najviša dopuštena dob za zapošljavanje u službi državne policije odredba nacionalnog prava, slijedom čega su za donošenje eventualne odluke o neprimjeni te odredbe nadležni samo sudovi osnovani na temelju irskog Ustava. Međutim, Equality Tribunal (Sud za jednakost) odlučio je nastaviti ispitivanje tog pravnog sredstva navodeći da će u okviru tog postupka, razmotriti i odlučiti o pitanju nadležnosti koje je postavilo Ministarstvo.
- 15 Ministarstvo je podnijelo zahtjev High Courtu (Visoki sud) kojim traži da taj sud donese rješenje o zabrani postupanja Equality Tribunalala (Sud za jednakost) na način koji bi mogao biti nezakonit.
- 16 High Court (Visoki sud) je prihvatio taj zahtjev Ministarstva rješenjem kojim je Equality Tribunalu (Sud za jednakost) zabranio odlučivanje o pravnom sredstvu R. Boylea i dr. Naime, High Court (Visoki sud) je presudio da Equality Tribunal (Sud za jednakost) nije nadležan za donošenje pravno obvezujuće odluke o neusklađenosti nacionalnog prava s pravom Unije s obzirom na to da je ta nadležnost, na temelju članka 34. irskog Ustava, izričito dodijeljena High Courtu (Visoki sud).
- 17 Equality Tribunal (Sud za jednakost) podnio je pravni lijek protiv tog rješenja sudu koji je uputio zahtjev, Supreme Courtu (Vrhovni sud, Irska).

- 18 Sud koji je uputio zahtjev istaknuo je da, u skladu s nacionalnim pravom, Equality Tribunal (Sud za jednakost), koji je u međuvremenu postao Komisija za radne odnose, nije nadležan za donošenje odluke o neprimjeni odredaba nacionalnog prava za koje ocijeni da se protive pravu Unije. Takvu nadležnost ima samo High Court (Visoki sud) te se pred njime može voditi postupak koji bi, u slučaju prihvaćanja pravnog sredstva, doveo do neprimjene odredbe nacionalnog prava, uz pravo na žalbu Court of Appeal (Žalbeni sud, Irska) ili reviziju sudu koji je uputio zahtjev.
- 19 Potonji stoga smatra da je u nacionalnom pravu nadležnost za odlučivanje o predmetima koji se odnose na jednakost pri zapošljavanju podijeljena između, s jedne strane, Komisije za radne odnose, koja je nadležna za većinu predmeta, i, s druge strane, High Courta (Visoki sud) kad je za prihvaćanje zahtjeva u tom području potrebno, među ostalim, ne primijeniti odredbe nacionalnog prava koje se protive pravu Unije. Sud koji je uputio zahtjev također smatra da je High Court (Visoki sud), u skladu s nacionalnim pravom i s ciljem osiguravanja poštovanja prava Unije, nadležan donijeti svaku mjeru koja je potrebna za provedbu prava priznatih pravom Unije.
- 20 Supreme Court (Vrhovni sud) je zatim razmotrio pitanje je li takva podjela nadležnosti u unutarnjem pravnom poretku u skladu s načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti, utvrđenima u sudskoj praksi Suda.
- 21 U tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev, s jedne strane, smatra da se, s obzirom na to da se takva podjela nadležnosti može primijeniti u svim pravnim područjima, bilo da ono potpada pod nacionalno pravo ili pravo Unije, načelo ekvivalentnosti nedvojbeno poštuje.
- 22 S druge strane, taj sud smatra da je ta podjela nadležnosti, u skladu s kojom se predmeti u kojima eventualno može doći do neprimjene pravila nacionalnog prava koja se protive pravu Unije moraju uputiti High Courtu (Visoki sud), u skladu s načelom djelotvornosti s obzirom na to da je potonji sud nadležan za osiguravanje poštovanja svakog prava priznatog pravom Unije i, u tom okviru, za eventualno donošenje odluke o neprimjeni nacionalnih odredaba kojima se određuje najviša dopuštena dob za zapošljavanje u policijskoj službi, koje se protive pravu Unije o jednakosti pri zapošljavanju, i to na način koji ne čini pretjerano otežanim primjenu prava Unije.
- 23 Komisija za radne odnose pak ističe da ona, kao tijelo koje ima opću obvezu osiguravanja poštovanja nacionalnog prava i prava Unije u području jednakosti pri zapošljavanju, mora imati sve za to potrebne ovlasti. Slijedom toga, navodi da podjela nadležnosti između High Courta (Visoki sud) i nje nije u skladu s pravom Unije s obzirom na to da je ta podjela onemogućava u ispunjavanju te obveze.
- 24 U tim je okolnostima Supreme Court (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Ako

- (a) nacionalno tijelo uspostavljeno zakonom ima opću nadležnost da, među ostalim, osigurava primjenu prava Unije u određenom području;
- (b) nacionalno pravo propisuje da takvo tijelo nema nadležnost za ograničenu kategoriju slučajeva u kojima djelotvorna zaštita zahtijeva neprimjenu nacionalnog pravila na temelju nacionalnog prava ili prava Unije; i
- (c) ako su za donošenje bilo kakve odgovarajuće odluke o neprimjeni nacionalnog prava koja je potrebna za osiguranje poštovanja pravila prava Unije o kojem je riječ, za odlučivanje u predmetima u kojima je takva zaštita nužna, za donošenje u tim predmetima bilo kakve mjere koja se zahtijeva pravom Unije i koja se, u skladu sa sudskom praksom Unije, smatra usklađenom s načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti, nadležni odgovarajući nacionalni sudovi,

treba li zakonom uspostavljeno tijelo ipak smatrati nadležnim za odlučivanje o pravnom sredstvu podnesenom protiv pravila nacionalnog prava za koje se ističe da povrjeđuje relevantno pravo Unije i, ako prihvati to pravno sredstvo, treba li neprimijeniti to nacionalno pravilo iako nacionalno pravo u svim predmetima u kojima se na temelju bilo kojeg razloga pobija valjanost pravila ili se zahtijeva njegova neprimjena nadležnost dodjeljuje sudu osnovanom u skladu s Ustavom, a ne predmetnom tijelu?”

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

- 25 Češka vlada smatra da je zahtjev za prethodnu odluku nedopušten, navodeći da je nejasan i da sud koji je uputio zahtjev nije naveo odredbe Direktive 2000/78 kojima se nacionalno zakonodavstvo protivi.
- 26 U tom pogledu valja podsjetiti da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru suradnje između njega i nacionalnih sudova uspostavljene u članku 267. UFEU-a isključivo na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Posljedično, kada se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je u pravilu dužan odgovoriti na prethodno pitanje (presuda od 27. lipnja 2017., *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, t. 24. i navedena sudska praksa).
- 27 Iz navedenog proizlazi da pitanja koja se odnose na pravo Unije uživaju pretpostavku relevantnosti. Sud može odbiti odgovoriti na prethodno pitanje nacionalnog suda samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom glavnog postupka, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi mogao dati koristan odgovor na postavljena pitanja (presuda od 27. lipnja 2017., *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, t. 25. i navedena sudska praksa).
- 28 Također je važno da nacionalni sud navede precizne razloge zbog kojih ima dvojbe o tumačenju prava Unije i zbog kojih smatra nužnim postaviti prethodna pitanja Sudu (presuda od 21. studenoga 2013., *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, t. 21. i navedena sudska praksa).
- 29 U ovom slučaju, iako se glavni postupak vodi povodom pravnog sredstva koje su podnijeli neuspješni kandidati natječaja za zapošljavanje službenika irske policije, kojim nastoje upozoriti na neusklađenost s Direktivom 2000/78 i irskim zakonima o jednakosti određivanja najviše dopuštene dobi za zapošljavanje Uredbom o zapošljavanju i raspoređivanju, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje ipak proizlazi da sud koji je uputio zahtjev ima, u okviru postupka koji se pred njim vodi, dvojbe o usklađenosti s pravom Unije, a osobito načelom nadređenosti toga prava, podjele nadležnosti između High Courta (Visoki sud) i Komisije za radne odnose, kako proizlazi iz tumačenja nacionalnog zakonodavstva Supreme Courta (Vrhovni sud), u skladu s kojim spomenuta komisija nema ovlast donijeti odluku o neprimjeni nacionalne odredbe koja se protivi toj direktivi.
- 30 Iz toga proizlazi da Sud raspolaže elementima potrebnima da bi mogao dati koristan odgovor na pitanje koje mu je postavljeno i da je zahtjev za prethodnu odluku dopušten.

O prethodnom pitanju

- 31 Sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjem u biti pita treba li pravo Unije i, osobito, načelo nadređenosti toga prava, tumačiti na način da mu se protive nacionalni propisi, poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, u skladu s kojima nacionalno tijelo uspostavljeno zakonom s ciljem osiguravanja primjene prava Unije u određenom području nije nadležno za donošenje odluke o neprimjeni pravila nacionalnog prava koje se protivi pravu Unije.

- 32 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da u irskom pravu, kako ga tumači Supreme Court (Vrhovni sud), postoji podjela nadležnosti između sudova osnovanih kao takvih na temelju nacionalnog prava i Komisije za radne odnose. S jedne strane, potonja je nadležna za odlučivanje o pravnim sredstvima podnesenima protiv mjera ili odluka za koje se tvrdi da nisu u skladu s Direktivom 2000/78 i zakonima o jednakosti, dok je High Court (Visoki sud), s druge strane, nadležan kad bi za prihvaćanje takvog pravnog sredstva bilo potrebno donijeti odluku o neprimjeni ili stavljanju izvan snage nacionalne odredbe koja se protivi pravu Unije.
- 33 U vezi s time, valja uvodno istaknuti, kao što je to naglasio nezavisni odvjetnik u točki 45. svojeg mišljenja, da treba razlikovati ovlast donošenja odluke o neprimjeni, u određenom slučaju, odredbe nacionalnog prava koja se protivi pravu Unije i ovlast stavljanja izvan snage te odredbe koja ima širi učinak potpunog oduzimanja valjanosti toj odredbi.
- 34 Naime, zadaća je država članica odrediti sudove i/ili institucije nadležne za provjeru valjanosti nacionalne odredbe te predvidjeti pravna sredstva i postupke kojima se može osporiti ta valjanost i, u slučaju osnovanosti pravnog sredstva, staviti izvan snage tu odredbu kao i, prema potrebi, odrediti učinke takvog stavljanja izvan snage.
- 35 Nasuprot tomu, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u skladu s nadređenosti prava Unije, nacionalni sudovi zaduženi za primjenu, u okviru svojih nadležnosti, odredaba prava Unije dužni su osigurati puni učinak tih odredaba, prema potrebi samostalnim donošenjem odluke o neprimjeni svake suprotne odredbe nacionalnog prava, a da pritom ne moraju zatražiti ni čekati prethodno stavljanje izvan snage te nacionalne odredbe kroz zakonodavni ili bilo koji drugi postupak predviđen Ustavom (vidjeti u tom smislu presude od 9. ožujka 1978., *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, t. 17., 21. i 24. i od 6. ožujka 2018., *SEGRO i Horváth*, C-52/16 i C-113/16, EU:C:2018:157, t. 46. i navedenu sudsku praksu).
- 36 Slijedom toga, svaka odredba nacionalnog pravnog poretka i svaka zakonodavna, upravna ili sudska praksa koja bi umanjivala djelotvornost prava Unije uskraćivanjem sudu nadležnom za primjenu tog prava ovlasti da već u samom trenutku te primjene učini sve što je potrebno za izuzimanje iz primjene nacionalnih zakonodavnih odredaba koje bi eventualno mogle onemogućiti puni učinak izravno primjenjivih pravnih pravila Unije bila bi nespojiva sa zahtjevima koji čine samu bit prava Unije (vidjeti u tom smislu presude od 9. ožujka 1978., *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, t. 22., od 19. lipnja 1990., *Factortame i dr.*, C-213/89, EU:C:1990:257, t. 20. i od 8. rujna 2010., *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, t. 56.).
- 37 O tomu je riječ ako se, u slučaju kad se nacionalni zakon protivi odredbi prava Unije, rješenje tog sukoba povjerava isključivo tijelu različitom od suda zaduženog za osiguravanje primjene prava Unije, koje ima ovlast vlastite procjene (presuda od 8. rujna 2010., *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, t. 57. i navedena sudska praksa).
- 38 Kao što je Sud u više navrata presudio, ta dužnost neprimjene nacionalnog zakonodavstva koje se protivi pravu Unije odnosi se ne samo na nacionalne sudove, nego i na sva državna tijela, uključujući upravna, koja su u okviru svojih nadležnosti zadužena za primjenu prava Unije (vidjeti u tom smislu presude od 22. lipnja 1989., *Costanzo*, 103/88, EU:C:1989:256, t. 31.; od 9. rujna 2003., *CIF*, C-198/01, EU:C:2003:430, t. 49.; od 12. siječnja 2010., *Petersen*, C-341/08, EU:C:2010:4, t. 80. i od 14. rujna 2017., *The Trustees of the BT Pension Scheme*, C-628/15, EU:C:2017:687, t. 54.).
- 39 Iz tog proizlazi da su, u skladu s načelom nadređenosti prava Unije, ne samo nacionalni sudovi, nego sva tijela države članice dužna osigurati puni učinak odredaba prava Unije.
- 40 Na postavljeno pitanje valja odgovoriti imajući u vidu ta razmatranja.

- 41 U vezi s time valja istaknuti da, u skladu s člankom 9. Direktive 2000/78, države članice osiguravaju da su svim osobama koje smatraju da im je učinjena nepravda zbog nepoštovanja načela jednakog postupanja dostupni sudski i/ili upravni postupci te, ako se smatraju primjerenima, postupci mirenja radi provođenja obveza iz te direktive.
- 42 Iz tog članka proizlazi da je zadaća država članica da odrede postupke čiji je cilj osigurati poštovanje obveza koje proizlaze iz Direktive 2000/78.
- 43 U ovom slučaju, kao što proizlazi iz podataka navedenih u zahtjevu za prethodnu odluku, irski zakonodavac odlučio je posebnu nadležnost osiguravanja poštovanja Direktive 2000/78 dodijeliti Komisiji za radne odnose. U skladu s člankom 77. stavkom 1. zakonâ o jednakosti koji sadržavaju mjere kojima se ta direktiva prenosi u irsko pravo, svaka osoba koja tvrdi da je bila žrtva diskriminacije povredom tih zakona može se, naime, obratiti toj komisiji sa zahtjevom za popravlanje štete za koju smatra da je pretrpjela.
- 44 Iz spisa podnesenog Sudu tako proizlazi da je Komisija za radne odnose tijelo koje je irski zakonodavac uspostavio kako bi se ispunila obveza koju Irska ima na temelju članka 9. Direktive 2000/78.
- 45 U tom kontekstu, iako je pred Komisijom za radne odnose, kao tijelom kojemu je nacionalni zakonodavac dodijelio nadležnost osiguravanja primjene načela nediskriminacije pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja, kako je preciznije određeno Direktivom 2000/78 i zakonima o jednakosti, pokrenut postupak kojim se dovodi u pitanje poštovanje tog načela, načelo nadređenosti prava Unije zahtijeva da ta komisija u okviru te nadležnosti osigura pravnu zaštitu osoba koja proizlazi iz prava Unije te da jamči puni učinak te zaštite donošenjem, prema potrebi, odluke o neprimjeni suprotne odredbe nacionalnog zakona (vidjeti u tom smislu presude od 22. studenoga 2005., Mangold, C-144/04, EU:C:2005:709, t. 77., od 19. siječnja 2010., Küçükdeveci, C-555/07, EU:C:2010:21, t. 53. i od 19. travnja 2016., DI, C-441/14, EU:C:2016:278, t. 35.).
- 46 Naime, bilo bi paradoksalno da pojedinci imaju pravo pozivati se na odredbe prava Unije u određenom području pred tijelom kojemu je nacionalno pravo dodijelilo nadležnost odlučivanja o sporovima u tom području a da to tijelo nema obvezu primjene tih odredaba, uz izuzimanje iz primjene odredaba nacionalnog prava koje s njima nisu u skladu (vidjeti u tom smislu presude od 22. lipnja 1989., Costanzo, 103/88, EU:C:1989:256, t. 31.).
- 47 Nadalje, budući da Komisiju za radne odnose treba smatrati „sudom” u smislu članka 267. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 18. ožujka 2014., C-363/12, EU:C:2014:159), ona može na temelju tog članka Sudu uputiti pitanje tumačenja relevantnih odredaba prava Unije i, s obzirom na to da je vezana presudom koju Sud donese u prethodnom postupku, mora tu presudu odmah primijeniti te, prema potrebi, samostalno donijeti odluku o neprimjeni suprotnih odredaba nacionalnog zakonodavstva (vidjeti u tom smislu presudu od 5. travnja 2016., PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, t. 32., 34., 39. i 40.).
- 48 Kad tijelo poput Komisije za radne odnose, kojemu je zakonom dodijeljena zadaća osiguravanja primjene i poštovanja obveza koje proizlaze iz primjene Direktive 2000/78, ne bi moglo utvrditi da se nacionalna odredba protivi toj direktivi te stoga ne bi moglo donijeti odluku o neprimjeni te odredbe, korisni učinak pravila Unije o jednakosti pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja bio bi umanjen (vidjeti u tom smislu presudu od 9. rujna 2003., CIF, C-198/01, EU:C:2003:430, t. 50.).
- 49 Međutim, ne može se dopustiti da pravila nacionalnog prava, pa makar i ustavnopravna, ugrožavaju jedinstvo i djelotvornost prava Unije (presuda od 8. rujna 2010., Winner Wetten, C-409/06, EU:C:2010:503, t. 61.).
- 50 Iz načela nadređenosti prava Unije, kako ga je protumačio Sud u sudskoj praksi navedenoj u točkama 35. do 38. ove presude, proizlazi da su tijela zadužena za primjenu prava Unije, u okviru svojih nadležnosti, dužna donijeti sve mjere potrebne za osiguravanje punog učinka tog prava te, prema

potrebi, odluku o neprimjeni svih nacionalnih odredaba ili sudske prakse koje se protive tom pravu. To podrazumijeva da ta tijela, kako bi osigurala puni učinak prava Unije, ne moraju ni zatražiti ni čekati prethodno stavljanje izvan snage takve odredbe ili sudske prakse kroz zakonodavni ili bilo koji drugi postupak predviđen Ustavom.

- 51 Slijedom toga, okolnost koju je istaknuo sud koji je uputio zahtjev, da nacionalno pravo u konkretnom slučaju omogućava pojedincima da pred High Courtom (Visoki sud) podnesu pravno sredstvo koje se temelji na navodnoj neusklađenosti nacionalne odredbe s Direktivom 2000/78, a potonjem sudu da, u slučaju prihvatanja tog pravnog sredstva, donese odluku o neprimjeni nacionalne odredbe o kojoj je riječ, ne može dovesti u pitanje prethodni zaključak.
- 52 S obzirom na prethodna razmatranja, na postavljeno pitanja valja odgovoriti da pravo Unije i, osobito, načelo nadređenosti toga prava treba tumačiti na način da im se protive nacionalni propisi, poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, u skladu s kojima nacionalno tijelo uspostavljeno zakonom s ciljem osiguravanja primjene prava Unije u određenom području nije nadležno za donošenje odluke o neprimjeni pravila nacionalnog prava koje se protivi pravu Unije.

Troškovi

- 53 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Pravo Unije i, osobito, načelo nadređenosti toga prava treba tumačiti na način da im se protive nacionalni propisi, poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, u skladu s kojima nacionalno tijelo uspostavljeno zakonom s ciljem osiguravanja primjene prava Unije u određenom području nije nadležno za donošenje odluke o neprimjeni pravila nacionalnog prava koje se protivi pravu Unije.

Potpisi